

Üldalused

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Euroopa Liidu alase õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) teab Euroopa Liidu põhimõisteid;
- 2) teab Euroopa Liidu põhiinstitutsioone ja nende peamisi tegevusvaldkondi, oskab seostada Euroopa Liidu teemasid Eestiga ning enda elu ja valikutega;
- 3) teab, oskab kasutada ning väärtustab oma kohustusi ja võimalusi Euroopa Liidu ja Eesti kodanikuna;
- 4) on võimeline põhjendama oma seisukohti ja valikuid valikaine teemadel argumenteeritult, austades igaühe õigust isiklikule arvamusele ja sõnavabadusele;
- 5) suudab leida eri allikatest eesmärgipäraselt teavet ühiskonna kohta, seda tõlgendada, talletada ja edastada, järgides seejuures autoriõigust.

Õppeaine kirjeldus

Euroopa Liidu alane valikaine on mõeldud ühe tervikuna (35 tundi). Valikaine on eelkõige mõeldud kolmandale kooliastmele, täpsemalt 9. klassile. Soovitatav on valikainet läbi viia viimase õppeaasta teises pooles. Õppeainet võib õpetada tervikkursusena, soovitatav on aga õppekoormuse paremaks jaotumiseks ning seotud teemade omavahelise korduvuse vältimiseks ainet lülitada ka teiste õppeainete ainekavadesse või viia õpet läbi lõimitult mitme aine raames (näiteks ühiste uurimistööde või õppereiside kaudu). Erinevaid õppematerjale võib kasutada ka eraldi ainetundides ning praktilisi ja väärtuspõhiseid teemasid käsitleda võimalusel klassijuhatajatunnis. Täpsemad juhised teemade eri ainete ning I ja II kooliastme õppega sidumiseks on välja toodud iga teema juures eraldi. Juhised on soovitusliku ja suunava iseloomuga.

Euroopa Liidu õppe eesmärgiks on avardada põhikooli õpilaste teadmisi Euroopa Liidust, euroopalikest väärtustest, põhiõigustest ja vabadustest, Euroopa Liidu toimimisest ja peamistest tegevusvaldkondadest. Aine läbimise käigus suureneb õpilase suutlikkus mõista Euroopa Liitu igapäevaelu osana ja realiseerida Euroopa Liidu kodaniku staatusega kaasnevat õigusi, kohustusi ja võimalusi.

Valikaine käigus omandatakse nii teoreetilisi kui ka praktilisi teadmisi Euroopa Liidu mõistmiseks. Aine jooksul suurenevad õpilaste teadmised liikmesriikidest, Euroopa Liidu institutsioonidest ja Euroopa Liidu üldisest toimimisest, praktilistest poliitikatest ning nende mõjust igapäevaelule. Kuna paljud noored jätkavad õpinguid põhikooli lõpetamise järel välismaal või lahkuvad haridussüsteemist üldse, on vajalik anda õppekavaga tervikteadmisi sellest, kuidas toimub Euroopas kodanike kaitse, millist infot on vaja reisimiseks, teises riigis töötamiseks või õppimiseks ning millistest allikatest seda infot saab, kuidas on tagatud sotsiaalsed ja majanduslikud õigused ning mida on vaja nende realiseerimiseks.

Lisaks praktilistele teemadele käsitleb valikaine Euroopa Liidu temaatikat ka väärtuspõhiselt. Kodanike Euroopa ja euroopa identiteedi tekkimise aluseks on Euroopa Liidu kui poliitilise kogukonna hindamine, mille jaoks on vaja euroopalike väärtuste (tolerants, demokraatia, võrdsus, multikultuursus jne) omandamine ning tunnetamine. Selle saavutamisel on tähtis roll nii teiste liikmesriikide ja nende kodanike kultuuridega tutvumisel kui Euroopa Liidu kodaniku õiguste, kohustuste ja võimaluste mõistmisel. Euroopa identiteet eeldab aktiivset ning teadlikku kodanikku, kes mõistab Euroopa Liidu ja oma koduriigi seoseid ning oskab ja tahab Euroopa Liidu tasandi teemadel kaasa lüüa. Ainekava eesmärgiks on anda õppijatele põhilised teadmised ja hoiakud ka

väärtuspõhiste teemade osas.

Ainekava ülesehitus ja maht. Üldised soovitud teemade käsitlemisel.

Aine koosneb kuuest osast:

1. Euroopa Liit – mõiste, piirid ja tähtsus: orienteeruv õppemaht 4 ainetundi.

Ülevaade Euroopa Liidust kui rahvusvahelisest organisatsioonist on õpilasele vajalik selleks, et mõista seda, miks poliitika ja valitsemine Euroopas ning Eestis on kujundatud just sellisena, nagu ta on seda praktikas.

Osa käsitlemisel on soovitatav keskenduda eelkõige järgnevatele teemadele, mida teiste põhikooli õppekava ainete raames ei puudutata: sissejuhatavalt see, mida Euroopa Liit liikmetele pakub ning mida neilt nõuab. Euroopa Liiduga liitumise protsess. Muude rahvusvaheliste organisatsioonide tegevuste paralleelid ELi tegevusega.

2. Euroopa Liidu liikmesriigid: orienteeruv õppemaht 4 ainetundi.

Eri liikmesriikide tundmine võimaldab õppijatel saada ülevaate teistest Euroopa riikidest ja kultuuridest, mis on eelduseks avatusele ning tolerantsile multikultuurses Euroopa Liidu kogukonnas.

Osa käsitlemisel on soovitatav keskenduda eelkõige järgnevatele teemadele, mida teiste põhikooli õppekava ainete raames ei puudutata: liikmesriikide võrdsus. Kultuuriline ja keeleline mitmekesisus.

3. Euroopa Liidu ajalugu ja toimimine: orienteeruv õppemaht 7 ainetundi.

Euroopa Liidu institutsioonide tundmine on vajalik selleks, et õpilased teaksid, kuidas tehakse ja rakendatakse poliitikat Euroopa Liidus ning kuidas see seostub Eesti igapäevaeluga.

Osa käsitlemisel on soovitatav keskenduda eelkõige järgnevatele teemadele, mida teiste põhikooli õppekava ainete raames ei puudutata: Euroopa Liidu aluslepingu mõiste ja tähtsus. Euroopa Liidu põhiinstitutsioonide üldine ülevaade ja tähtsus. Tähtsamad institutsioonid: Euroopa Parlament, Euroopa Komisjon, Euroopa Ülemkogu ning Euroopa Liidu Nõukogu – nende omavahelised seosed ja rollid. Euroopa Liidu põllumajanduspoliitika ja keskkonnapolitiitika. Euroopa Liidu regionaalpoliitika ning selle olulisus Eesti jaoks. Euroopa Liidu muud toetusmeetmed (fondid jmt).

4. Euroopa Liidu kodanik: orienteeruv õppemaht 7 ainetundi.

Euroopa kodanik olemise kohustuste ja võimaluste teadmine võimaldab õppijatel kujuneda aktiivseks ja euroopalikke väärtusi hindavaks kodanikuks ning osata seostada enda rolli Euroopa ja Eesti kodanikuna.

Osa käsitlemisel on soovitatav keskenduda eelkõige järgnevatele teemadele, mida teiste põhikooli õppekava ainete raames ei puudutata: Euroopa Liidu kodakondsuse võimalused ning kohustused. Eesti ja Euroopa kodanike õiguste seosed. Eesti kodaniku õigused teistes Euroopa riikides. Inimõigused Euroopa Liidus. Euroopa Liidu kodanike kaitse. Osalemine valimistel teistes Euroopa Liidu riikides. Osalemine Euroopa Parlamendi valimistel.

5. Euroopa Liit igapäevaelus: orienteeruv õppemaht 9 ainetundi.

Igapäevaste praktiliste küsimuste käsitlemine on vajalik selleks, et õpilased teaksid, millised on nende võimalused ja õigused Euroopa Liidus. See võimaldab õpilastel omandada praktilised oskused olukordadeks, kui nad soovivad elada, töötada või õppida teises Euroopa Liidu liikmesriigis.

Osa käsitlemisel on soovitatav keskenduda eelkõige järgnevatele teemadele, mida teiste põhikooli õppekava ainete raames ei puudutata: tarbijakaitse põhimõtted Euroopa Liidus. Õppimisvõimalused ja vabatahtliku töö võimalused Euroopa Liidus. Õpiränne. Euroopa Vabatahtlik Teenistus. Reisimine Euroopas: õigused ja kohustused. Schengeni ala. Euroopa Liidu regulatsioonid seoses töötamise ja töötingimustega, riikide eripärad. Sotsiaalkaitse, tervisekindlustus ning maksude ja toetuste liikuvus. Euroopa Liidus ja teistes Euroopa riikides õppimise ja töötamise reeglite sarnasus ja erinevused.

6. Euroopa Liidu majandus: orienteeruv õppemaht 4 ainetundi.

Euroopa Liidu majanduse toimimise tundmine on vajalik mõistmaks, kuidas liikmesriikide ja Euroopa Liidu majandused ja tegevused majandusvaldkonnas teineteist mõjutavad ning mis on Eesti võimalused ja roll Euroopa majandusruumis.

Osa käsitlemisel on soovitatav keskenduda eelkõige järgnevatele teemadele, mida teiste põhikooli õppekava ainete raames ei puudutata: ühisturu mõju vabale kaubandusele ja konkurentsile. Rahaliidu loomine ja euroala areng. Eesti euroala liikmena. Euroopa rahapoliitika põhimõtted. Euroopa Stabiilsusmehhanism (ESM).

Õpitulemused

Valikaine läbinud õpilane:

- 1) teab Euroopa Liiduga seotud olulisemaid põhimõisteid;
- 2) teab Euroopa Parlamendi, Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu Nõukogu moodustamise korda ning põhiülesandeid;
- 3) teab Euroopa Liidu peamisi tegevusvaldkondi,
- 4) seostab Euroopa Liidu teemasid Eesti, oma elu ning valikutega;
- 5) mõistab euroopalikke väärtusi ning seostab neid Eesti ning oma igapäevaeluga;
- 6) teab Euroopa kodaniku õigusi ja kohustusi, järgib ja kasutab neid igapäevaelus.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimumist teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste on individualiseeritud ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) õppeprotsessis on olulisel kohal uurimuslikud tegevused, arutelu, diskussioon, ajurünnak, rühmatöö, õppekäigud ettevõtetesse ja asutustesse, referaatide ja lüh uurimuste koostamine jms. Uurimusliku õppe käigus omandavad õpilased info otsimise, andmete töötlemise, probleemide püstitamise ja tulemuste esitamise oskused. Õppe läbiviimisel on tähtsal kohal ka, vastavalt kooliastmele, mängulised harjutused ja praktiliste probleemide lahendamisele keskendunud õpitegevused.

Füüsiline õpikeskkond

1) Soovitatav on korraldada valdav osa õppes klassiruumis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali esitamise võimalus.

2) Õppe edukaks läbiviimiseks on soovitatav võimaldada õppekäike või kohtumisi ka väljaspool klassiruumi.

3) Õppe läbiviimiseks on ainekavas viited interaktiivsetele materjalidele, mida on soovitatav kasutada eriti Euroopa kui geograafilise piirkonna õpetamisel. Tähtis on, et õpikeskkond toetaks läbivalt interaktiivsete vahendite kasutust (nt et nii õpetajatel kui ka õpilastel oleks ligipääs klassis arvutile või Euroopa Liitu kujutavale seinakaardile). Samuti on infotehnoloogiliste vahendite kasutamine tähtis, toetamaks teiste põhikooli õppekava eesmärkide saavutamiseks (näiteks toetamaks ühiskonnaõpetuse III kooliastme teema „Meedia ja teave“ paremat omandamist või karjääriõpetuse aine praktiliste ülesannete lahendamist).

Hindamine

Hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õpilase arendamiseks ning õppe edasiseks kavandamiseks.

Hinnatakse nii faktiliste teadmiste omandamist, nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste koostamise, esitamise ja läbiviimise alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas eesmärgiks seatud õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab ainekursuse alguses teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

Kursuse läbiviimine peaks hõlmama variatsiooni õpimeetoditest ning kujuneb seeläbi kontrolltööde, praktiliste tööde ja uurimuste, iseseisvate tööde või ettekannete hinnete summana.

Hindamise aluseks on töö iseseisev või grupiviisiline koostamine ning esitamine. Praktilised tööd teostatakse ühe konkreetse teema, materjali jmt kohta. Iseseisvateks töödeks on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd, mida hinnatakse lähtuvalt õppe täpsest läbiviimisvormist. Kursuse jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöodes jne. Euroopa Liidu kursus lõpeb kokkuvõtva hindamisega, mis põhineb kogu kursuse materjali omandamise hindamisel. Täpsemad hindamisjuhised vastavalt õpimetoodikatele on leitavad metoodilisest juhiseist.